

Villa Oostwold - VVE werkplan

Inleiding VVE

Steeds meer kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en kleutergroepen werken met Voor- en vroegschoolse educatie (VVE-)programma's. De VVE-programma's zijn gericht op het voorkomen en inlopen van achterstanden in de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen van twee tot zes jaar oud. Deze achterstand is op de basisschool bijna niet in te halen. De Nederlandse overheid zet het VVE-beleid in om de kansen op een goede schoolloopbaan te vergroten. Met name taalstimulering is van belang. Onderzoek (Kloprogge & Van der Vegt, 2005) laat zien dat VVE-programma's die veel aandacht hebben voor taalstimulering, een positief effect hebben op de taalontwikkeling en cognitieve ontwikkeling van kinderen in achterstandssituaties.

De VVE-programma's beginnen in de kinderdagverblijven en peuterspeelzalen (voorschoolse periode) en lopen door in de eerste twee groepen van de basisschool (vroegschoolse periode). Zo'n programma bestaat niet uit losse lessen; het is juist zo dat alles wat in de groep gebeurt, een belangrijke rol speelt.

1. Visie en pedagogische doelen

In onze visie gaan we ervan uit dat ieder kind uniek is. We laten ieder kind in zijn waarde en respecteren het individu. In de diversiteit van de kinderen zien we een uitdaging.

Villa Oostwold biedt aan kinderen de mogelijkheid om zich in een veilige omgeving en in groepsverband te ontwikkelen. Het is belangrijk om kinderen niet op te jagen in hun ontwikkeling. We spelen in op de ontwikkeling van kinderen en staan open voor de kinderen. Goed ingerichte ruimtes dragen daarnaast ook bij aan een prettig en positief pedagogisch klimaat. Een goed ingerichte ruimte is een ruimte die veilig is en kinderen uitdaagt om te spelen, te onderzoeken, te experimenteren en zich te ontwikkelen. De ontwikkeling van 0-4 jarige kinderen wordt gevolgd door onze kinderopvang, door het periodiek invullen van het kindvolgsysteem 0 tot 4 jaar van Pravoo. Door de (warme)overdracht van de ontwikkeling naar de basisschool kan deze gezien worden als een doorlopende ontwikkelingslijn.

Tevens dient kinderopvang, voor zover mogelijk, tegemoet te komen aan de wensen van de ouders.

Pedagogische basisdoelen

1. *Het bieden van emotionele veiligheid.*
2. *Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competentie.*
3. *Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van de persoonlijke competentie.*
4. *Kinderen de kans geven om zich de aangeboden normen en waarden eigen te maken.*
5. *Lichamelijke ontwikkeling.*

1. Het bieden van emotionele veiligheid

Veilige omgeving

We bieden een huiselijke ruimte met themahoeken waarin het kind zich optimaal kan ontwikkelen. Onze vaste leidsters op de groepen bieden een emotionele veiligheid.

Vertrouwde relaties met beroepskrachten

We nemen alle emoties van kinderen serieus en spelen hierop in. Dit kan zijn door even te knuffelen, maar ook door een activiteit aan te bieden, zodat het kind zijn emoties kan uiten. Je kunt hierbij denken aan: zingen bij blijheid, hard juichen bij succes, flink op de grond stampen bij boosheid of tekenen bij elke emotie.

Vertrouwde relaties met kinderen

De kinderen komen minimaal 2 vaste dagdelen naar de groep. Hierdoor krijgen ze de ruimte om relaties op te bouwen met leeftijdsgenootjes. Door gezamenlijke activiteiten leren ze van elkaar. Ze leren rekening te houden met elkaar, elkaar te helpen en hun eigen grenzen aan te geven.

Vertrouwde gewoontes

We nemen samen afscheid van de papa's en mama's door samen te zwaaien. We lezen boekjes en zingen liedjes met de kinderen over onderwerpen die aansluiten bij hun belevingswereld in het kader van het actuele thema. We houden ons zo veel mogelijk vast aan een vast ritme, vaste gezichten en duidelijke regels.

Mogen zijn wie je bent

Kinderen mogen meedoen maar hoeven niet. Ze worden wel gestimuleerd om mee te doen. Als kinderen zich niet veilig voelen, worden de kinderen niet gedwongen, maar wordt er gekeken naar een manier om het kind zich wel veilig te laten

voelen.

2. Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties

Samen spelen

We zorgen dat er groepsactiviteiten worden aangeboden zoals:

bewegingsspelletjes of kringmomenten waarbij de hele groep betrokken wordt.

Maar ook activiteiten in kleine groepjes of individueel. Bij het spelen van een spelletje leren kinderen wachten op hun beurt.

Betrokkenheid, elkaar helpen

We benoemen de handelingen die kinderen uitvoeren, zodat andere kinderen worden gestimuleerd in hun spel. Wanneer een kind er niet in slaagt een handeling uit te voeren, kan de hulp van een leeftijdsgenootje een goede stimulans zijn.

Geven en nemen

Om goed mee te kunnen doen in een groep is het belangrijk dat kinderen hun gedrag kunnen afstemmen op een ander en daartoe moeten ze zich kunnen inleven in een ander. Op peuterleeftijd is dit nog in volle ontwikkeling en wij kunnen hen hierin begeleiden.

Vrienden maken

Wij ondersteunen het kind in het opbouwen van vertrouwde relaties met de andere kinderen. Bij een nieuw kind in de groep bereiden wij met de andere kinderen de eerste kennismaking voor. Kennismaken is een wederzijds proces. Niet alleen een nieuwkomer moet wennen aan de groep, de groep moet ook de nieuwkomer leren kennen.

Conflicten oplossen

Jonge kinderen verschillen sterk in de manier waarop ze reageren op de andere kinderen. We praten over activiteiten en gebeurtenissen in de groep. We stimuleren ze door onderlinge probleempjes eerst zelf op te lossen door het te benoemen en door grenzen aan te geven.

3. Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties

emoties uiten en benoemen

Door het benoemen van de emoties die we zien en door het aanbieden van een

bijbehorende activiteit, leren we de kinderen hun emotie te uiten. Dit kan zijn door even te knuffelen, te zingen bij blijheid, hard juichen bij succes, flink op de grond stampen bij boosheid of tekenen bij elke emotie.

zelfstandig dingen ondernemen

Kinderen worden gestimuleerd om zelfstandig dingen te ondernemen. Dit kunnen praktische dingen zijn, zoals het zelf aandoen van de jas of de handen wassen. Maar ook tijdens het spelen, bijv. zelf een puzzel afmaken. Kinderen mogen zelf speelgoed pakken en ook weer opruimen. Kinderen worden gestimuleerd om met gevarieerd speelgoed te spelen. Dit doen we door het beschikbare speelgoed in de ruimte regelmatig te verwisselen.

4. Waarden en normen

morele regels:

o Elkaar geen pijn doen.

o Luisteren naar de beroepskrachten.

Accepteren van verschillen

We houden rekening met de grenzen van het kind door de manier van aanspreken af te stemmen op het kind. Bijv. het ene kind heeft behoefte waarbij je direct een consequentie benoemt, terwijl een ander kind genoeg heeft aan een waarschuwend blik.

Goede manieren

Beleefdheidsvormen worden kinderen spelenderwijs geleerd. Zoals bij aankomst groeten en afscheid nemen. Bedanken, als ze iets hebben gekregen of als er iets voor hen is gedaan en dingen netjes vragen. Wij geven de kinderen hierin zelf het voorbeeld, zodat de peuter zich hiermee kan identificeren.

5 Lichamelijke ontwikkeling

Lichaamsbesef

We bieden activiteiten aan ter bevordering van het lichaamsbesef. Dit doen we d.m.v. bewegingsspelletjes, versjes, liedjes en verhaaltjes.

Motoriek

De grote en de kleine motoriek wordt gestimuleerd door activiteiten, zoals

klauteren, rennen en springen. Kleuren, kleien, kralen rijgen etc.

Pedagogische doelstelling

In een stimulerende prikkelende omgeving willen wij het kind de kans bieden in zijn eigen tempo met zijn eigen mogelijkheden op te groeien tot een evenwichtig zelfstandig persoon, die positief in de maatschappij staat en sociaal vaardig is.

Pedagogische uitgangspunten

Respect

Respect voor het kind, ouders en collega. Maar, ook kinderen leren zichzelf te respecteren en met respect om te gaan met de ander en de omgeving waarin hij opgroeit.

Ruimte

We vinden het belangrijk om het kind de ruimte te bieden om zich optimaal te ontwikkelen in zijn eigen tempo en zich de waarden en normen van zijn omgeving eigen te kunnen maken.

Reflectie

Door steeds de dialoog met elkaar aan te gaan, evalueren we elk aspect in het pedagogisch beleid en werkplan en stellen het, waar nodig, bij. Zo biedt deze manier van werken daadwerkelijk de beste mogelijkheden om de doelstelling en de basisdoelen te bereiken en doen we wat we zeggen dat we doen.

Rust

We scheppen een zo ideaal mogelijke omgeving, zodat het kind zich zo optimaal mogelijk kan ontwikkelen. Dit doen we door situaties te creëren, waarin we prikkels naar behoefte van het kind kunnen toevoegen of wegnemen.

2. Het aanbod

De beroepskrachten van Villa Oostwold geven kinderen alle kans om te spelen. Ze lokken spel uit door materialen, speelgoed en inrichting van de binnen en buitenruimtes. Er is gelegenheid voor bewegingsspel, fantasiespel, speel- leerspelletjes, exploratief spel en constructiespel.

Gedurende de dag is er sprake van vrij spel. Kinderen mogen en kunnen deelnemen aan activiteiten die de beroepskrachten aanbieden, zoals knutselen, beweegspellen,

voorlezen of zingen.

Thema's vormen de leidraad voor de verschillende activiteiten.

2.1 VVE- Begeleiding

Uit onderzoek blijkt dat er kinderen zijn die een ontwikkelingsachterstand hebben op het moment dat zij een peutergroep bezoeken. In veel gevallen blijken de kinderen deze achterstand nauwelijks in te kunnen lopen. Dit kan tot gevolg hebben dat ze later minder kansen hebben bij het kiezen van een vervolgopleiding en een baan. Door extra begeleiding biedt Villa Oostwold de VVE kinderen een basis waaruit een goede start voor verdere ontwikkeling wordt geven. Dit wordt geboden door Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). Binnen Villa Oostwold nemen alle kinderen deel aan de activiteiten rondom het thema dat op dat moment behandeld wordt en waarbij het leren van de Nederlandse taal heel belangrijk is.

Wij werken bij Villa Oostwold met het speelse taalprogramma Uk & Puk.. In

de verticale groep werken ze met Uk & Puk. Het Puk programma biedt kinderen uitdagende, speelse activiteiten, waarmee ze actief en zelf ontdekkend bezig kunnen zijn. De activiteiten spelen in op de verschillende stadia van ontwikkeling, waarin de kinderen zich bevinden. Het Puk programma bevat tien thema's gericht op kinderen van 0-4 jaar. De thema's sluiten aan bij wat jonge kinderen leuk vinden en bij wat zij dagelijks meemaken. De pedagogisch medewerkers voeren in elk thema een aantal activiteiten uit. Met deze activiteiten werken ze aan:

- Doelen op het gebied van de spraak- en taalontwikkeling;
- Doelen op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling;
- Doelen op het gebied van de motorische en zintuiglijke ontwikkeling;
- Rekenprikkel om de ontluikende rekenvaardigheid te stimuleren.

Uk & Puk, Puk & Ko en Ik & Ko (groep 1 en 2 basisschool) vormen samen het totaalprogramma KO-totaal, een programma voor de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). VVE-programma's zijn centrumgerichte programma's, die als doel hebben kinderen een betere start in het basisonderwijs te geven om zo onderwijsachterstanden te voorkomen. Hoe vroeger je start met het terugdringen van onderwijsachterstanden, hoe beter de kansen voor het kind zijn.

Naast taal leren de kinderen omgangsvormen, hoe ga je met elkaar om in een groep. Ook leren ze luisteren naar andere volwassenen dan de ouders. Dit is een belangrijk

onderdeel in de voorbereiding op de basisschool.

Er is aandacht voor het kind in de groep, maar ook voor ieder kind apart.

Onder de deskundige begeleiding van de pedagogisch medewerkers doen de kinderen activiteiten waar ze van leren, maar vooral ook plezier aan beleven.

De VVE kinderen worden, buiten de dagelijkse activiteiten en taalbegeleiding, iedere week op minimaal vier dagdelen extra begeleid. Hierbij werken we met een klein groepje en bereiden de kinderen voor op groepsactiviteiten:

- Woorden uitleggen behorend bij het thema en/of prentenboek.
- Prentenboeken extra uitleggen, waarbij goed aangesloten wordt bij de betekenisverlening van de kinderen.
- Spelbegeleiding in de themahoek, die voor het thema is ingericht.

Door middel van verscheidene registraties wordt de ontwikkeling van de kinderen nauwkeurig in de gaten gehouden.

- In een weekrooster is geregeld op welke momenten VVE kinderen worden begeleid.
- Per week worden de activiteiten op een VVE lijst ingevuld.
- Per periode wordt een werkplan/handelingsplan voor het individuele VVE kind (planning speciale aandacht) opgesteld.
- 1x in de 2 maanden volgt een evaluatie met het VVE team.
- Halfjaarlijkse registratie in ons volgsysteem kijk!

Puk

Met Puk ontwikkelen kinderen bij Villa Oostwold zich op een speelse manier. Puk, de pop behorend bij het VVE- programma, is het speelkameraadje van de kinderen. Puk maakt altijd wel iets mee wat de kinderen herkennen. Hij heeft bijvoorbeeld nieuwe schoenen of hij is verkouden. Puk biedt troost en is een vriendje bij wie kinderen zich veilig voelen. Kinderen kunnen zich identificeren met Puk. Aan hem durven ze hun fantasieën, ideeën, gedachten en gevoelens te vertellen. Terwijl ze dat bij een volwassene wellicht nog wat eng vinden. Via Puk kunnen de pedagogisch medewerkers de kinderen betrekken bij een activiteit en kunnen ze op een veilige en speelse manier interactie met de kinderen uitlokken. Zowel verbaal als non-verbaal. Puk heeft in de meeste activiteiten een rol.

2.2 Spelen, sociale ontwikkeling en spelbegeleiding

Spelen en de sociale ontwikkeling horen bij elkaar. Bij vrij spelen leren kinderen rekening te houden met elkaar en voor zichzelf op te komen. Ontspannen bezig zijn in een veilige omgeving is heel belangrijk. Door te spelen, oefenen kinderen alle sociale, emotionele, cognitieve, morele en communicatieve vaardigheden die ze nodig hebben. Spelen is de natuurlijke manier van jonge kinderen om te leren en hun omgeving te verkennen. Spelen geeft plezier. Jonge kinderen houden ook van speelse omgang met volwassenen. Samen grapjes maken en liefst vertrouwde grapjes, waarvan het kind het verloop kent.

De beroepskrachten van Villa Oostwold geven kinderen alle kans om te spelen. Ze lokken spel uit door materialen, speelgoed en inrichting van de binnen en buitenruimtes. Er is gelegenheid voor bewegingsspel, fantasiespel, speel- leerspelletjes, exploratief spel en constructiespel.

Vrij spel is opgenomen in de dagindeling, waarbij het belangrijk is dat kinderen een vrije keuze hebben in hun persoonlijke dagindeling.

Bij de thema's worden spelhoeken en spelsituaties gecreëerd, waarbij kinderen spelenderwijs leren hoe de echte wereld eruit ziet. Indien mogelijk gaan we ook die "echte" wereld in, in het kader van een thema (bijv. grote en kleine voetstappen meten bij het thema "Reuzen en kabouters")

Kinderen worden begeleid in hoe er gespeeld kan worden. Het ontwikkelingsniveau van het spelen wordt geobserveerd en daar wordt het aanbod op aangepast.

VVE kinderen worden extra begeleid en uitgenodigd om mee te spelen. Spelen is een leidende activiteit waarin gewerkt wordt aan de brede ontwikkeling. De onderwerpen van de thema's zijn de leidraad voor de spelsituaties.

2.3 Taal en taalbegeleiding

Als kinderen hun taal en denken op jonge leeftijd goed ontwikkelen, is dit een goede basis om later optimaal van het onderwijs te profiteren. Op de dagopvang is het belangrijk om het taalaanbod goed af te stemmen op het taalniveau van de kinderen. Het taalaanbod moet prikkelend zijn, zodat de peuters uitgedaagd worden hun taal verder te ontwikkelen.

Voor beroepskrachten is het belangrijk om:

- In een rustig tempo te spreken en duidelijk te articuleren.

- Iets nog een keer te zeggen met andere woorden.
- Korte zinnen te gebruiken.
- Het taalaanbod te ondersteunen met mimiek, gebaren handelingen en materialen.
- Precies aan te geven wat de bedoeling is en maar 1 boodschap tegelijk te geven.

Te controleren of de boodschap is aangekomen.

- In groepsverband Nederlands te spreken tegen de VVE-kinderen. Indien kinderen van thuis uit dialect spreken, wordt dit individueel gestimuleerd.

Het is belangrijk om kinderen aan het denken te zetten en op onderzoek uit te laten gaan en niet te snel zelf met oplossingen te komen.

Het goed stimuleren van de taalontwikkeling en de cognitieve ontwikkeling leidt ertoe, dat kinderen geprikkeld worden om zelf actief te zijn bij het leren van woorden, het ontwikkelen van ruimtelijk inzicht, het experimenteren met hoeveelheden en het begrijpen van de wereld om hem heen.

Er wordt dagelijks voorgelezen uit goede prentenboeken, die aansluiten op het thema.

Zo leren de kinderen taal te begrijpen (door te luisteren en te kijken) en te spreken.

We gebruiken woorden bij alles wat we doen, met en voor de kinderen, waardoor er de hele dag door veel taal geoefend wordt. Er worden voorwerpen uit de boeken gebruik, waarmee het verhaal naverteld kan worden.

Bij de thema's worden woordenlijsten gebruikt, aangevuld met specifieke woorden, die in de activiteiten nadrukkelijk gebruikt worden. Bij Villa Oostwold stimuleren we de kinderen om veel te vertellen en actief bezig te zijn met taal.

Aan VVE kinderen worden extra taalactiviteiten aangeboden. In een klein groepje of individueel worden (nieuwe) woorden aangeleerd vanuit de principes: (Viertak van Verhallen)

- Voorbewerken (kennis laten maken d.m.v. voorwerp)
- Semantiseren (uitleggen, uitbeelden en uitbreiden)
- Consolideren (het herhalen van het woord binnen een kort tijdsbestek)
- Controleren

2.4 Motoriek en begeleiding

Motoriek is belangrijk in het Puk programma. De activiteiten helpen kinderen verschillende deelgebieden te ontwikkelen. Soms met speciale motorische activiteiten, vaak als deel van gewone dagelijkse routines. Het Puk programma helpt kinderen hun

senso-motoriek, kleine en grote motoriek en lichaamsbesef te ontwikkelen. De leidsters maken hen bewust door het stellen van vragen.

Voorbeelden vanuit de praktijk bij de 3 ontwikkelingsgebieden:

Grote motoriek:

Buitenspel zonder materiaal: lopen, rennen, springen, duwen en trekken, dragen, vangen, hinkelen en bewegingen die kinderen zelf binnen hun spel verzinnen.

Buitenspel met groot materiaal: auto's, karren, trekkers, driewielers, klim en klautertoestellen, glijbaan, wip, en loopklossen.

Buitenspel met klein materiaal: ballen, activiteiten in de zandbak met vormpjes en emmers.

Zang en bewegingsspelletjes: zakdoekje leggen, in de maneschijn, hoofd-schouder-knie en teen, dansen.

Fantasie- en imitatiespel: poppenhoek, blokkenhoek, verkleeden, winkeltje spelen, doen alsof (lopen als een konijn, springen als een kikker).

Kleine motoriek:

gebruik van vingers en mondspieren:

- Klein bouw- en constructiemateriaal: duplo, nopper en later lego
- Puzzels en lotto
- Kralen rijgen
- Boetseren
- Knippen en plakken
- Poppenhoek: afwassen, strijken, pop aan- en uitkleden

Senso-motoriek:

het gebruik van de zintuigen; oren, neus, mond, maar ook in onze spieren zitten zintuigen die de hersenen informatie geven over bijv. onze lichaamshouding. Onze huid is het zintuig dat aangeeft hoe dingen voelen (warm/koud).

- Spelen met scheerschuim
- Spelen met spaghetti
- Bellenblazen
- Voeldoos
- Proefspelletjes

Vanaf het moment dat een kind geboren wordt, start de grote, kleine en zintuiglijke

ontwikkeling. Dat lijkt vanzelf te gaan. Toch vinden wij het belangrijk een kind de tijd en ruimte te geven om bewegingen te oefenen en ervaringen op te doen met alle zintuigen. Want na verloop van tijd gaan handelingen dan automatisch. En pas als kinderen de ene vaardigheid onder de knie hebben, kunnen ze over naar het uitproberen van een andere (moeilijkere) vaardigheid. Kortom: hoe meer een kind doet, hoe meer het kan!

2.5 Rekenprikkel

Spelenderwijs worden kinderen geconfronteerd met vaardigheden zoals meten, ruimtelijke oriëntatie en ontluikende gecijferdheid. Ze komen al vroeg in aanraking met tellen en telwoorden. Als we naar buiten gaan wordt er samen met de kinderen geteld wie er allemaal in de rij staan. Is iedereen aanwezig of is er een kindje niet? Aan tafel wordt er geteld hoeveel bekers er nodig zijn. Verder worden er diverse spelactiviteiten en materialen aangeboden om de kinderen te prikkelen. Torens bouwen en blokjes tellen, is deze hoog of laag? Maar ook de ruimtelijke oriëntatie komt aan de orde: waar komen de snippers terecht, die de kinderen net in de lucht hebben gegooid? Al snel krijgen ze “dagelijks” op speelse wijze te maken met huisnummers, de klok, telefoonnummers en het tellen van pagina’s in prentenboeken. Ze proberen hun kennis ook zelf toe te passen. Dat lukt soms wel en soms niet. Met vallen en opstaan ontwikkelen ze inzicht in verschillende functies of betekenissen van getallen en krijgen ze belangstelling voor de kunst van het tellen. Dit ontwikkelingsproces heet ‘ontluikende gecijferdheid’.